

פיתוח אזרחות סביבתית ואוריינות מדעית דרך חקר

ד"ר עודד קינן ורחלי ברדו, מו"פ מדבר וים המלח

"חינוך מבוסס מקום" הוא תפיסה חינוכית הטוענת כי הזיקה למקום פיזי מעניקה משמעות ייחודית לזהותו של הפרט. מתפיסה זו נגזרת פדגוגיה ייחודית הכוללת הנחלת ידע, מיומנויות והרגלים השואבים מהמקום הספציפי את הרצון והמוטיבציה להשפיע עליו ולהוביל לעשייה פעילה למענו. מתוך העקרונות האלו פיתחנו תכנית לימוד הנקראת "מקומי בטבע".

תכנית מקומי בטבע הציבה שתי מטרות מרכזיות: האחת, **חיזוק תחושת השייכות למקום** והשנייה, **פיתוח יכולת ההתבוננות** של התלמיד בטבע ובסביבה, בצד טיפוח סקרנות, עידוד תהליכי חקר ויכולת למידה עצמית ופיתוח אזרחות סביבתית. בשנים האחרונות תלמידי הערבה אשר השתתפו בתכנית החלו לשקם ולהחיות את המעין העתיק בעינות יהב בסיוע אנשי מקצוע ותושבים מהקהילה. התלמידים נפגשו בשטח עם דמויות ובעלי עניין מהערבה ועם חוקרי מו"פ מדבר וים המלח, שמעו מהם על חשיבות הצלת תמרי המעיינות וסביבתם וקראו את מכתביהם של ראש המועצה האזורית, ותיקי הערבה, מדענים וחוקרים, כמו גם נפגשו עם דור המייסדים של עין יהב. הסיוע והמפגש חיברו את התלמידים למרחב, סייעו להם לדמיין כיצד נראה המרחב בעבר ויצרו את המוטיבציה לעבודת השיקום. בתום המפגש נרתמו התלמידים לעבודת השיקום ולסיוע במחקר אודות עצי התמר העתיקים במעיין. הם ניקו, סידרו ופרשו מערכת השקיה בסיוע חיילים ומפקדים מהבסיס הסמוך. מה שהיה אתר פסולת מוזנח הפך לאחר מספר חודשים למרחב משוקם, וחשוב מכך, פרק חשוב מסיפור של הערבה שכמעט ונשכח, חזר לתודעה של קהילת הערבה ותלמידי מערכת החינוך. בסדנא נכיר את מבנה התכנית ונתנסה בשיטות פדגוגיות שיושמו בה.

[החוג לגיאוגרפיה ולימודי סביבה במכללת אורנים](#)